

і усвідомлювати, що він єдиний, хто може перемогти ворога: «Софі довелося відпустити ціпок і нагнутися рятувати Кальцифера... ціпок знову вдарив міс Ангоріан, а тоді – знову і знову... Міс Ангоріан сичала і хиталася, ціпок щосили молотить міс Ангоріан і аж димиться від її жару» [1, с. 340].

Глобальне завдання героїв – порятунок усього світу або значної його частини. Рятують, як мінімум, державу, частіше – світ, людство, Всесвіт: «Хаулова племінниця Марі поволі йшла до неї по мокрій траві... Слідом за нею ще повільніше наближався племінник Хаула Ніл... Позаду дітей Софі побачила сестру Хаула – Меган...» [1, с.318]. Географічно – дія охоплює країну, континент, уесь світ, кілька світів. Хронологічно – пригоди героїв затягуються на місяці, роки, століття.

Проаналізувавши роман Д. У. Джонс «Мандрівний замок Хаула», ми дійшли висновку, що він належить до жанру епічного фентезі, і не тільки повертає читачів до найкращих зразків фольклорних та художніх творів, але й вчить вірити в диво, силу кохання та дружби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Джонс Діана Вінн. «Мандрівний замок Хаула» / Д. В. Джонс; [пер. з англ. А.Поритко]. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 350 с.
2. Протасов Т. А. Изменения в понимании фантастического начиная с мифа и фольклора и до современных жанров фантастики [Електронний ресурс] / Т. А. Протасова // Молодой ученый. – 2015. – № 152. – С. 65–67. – Режим доступу : <https://moluch.ru/archive/95/20771/>

Варьєва Єлизавета,
студентка II курсу

Бердянського економіко-гуманітарного коледжу БДПУ
Наук. керівник: **М.В. Варьєва**, старший викладач (БЕГК БДПУ)

ЛЕСЯ УКРАЇНКА У СВІТЛІ НОВИХ ПРОЧИТАНЬ

У хворому тілі Лесі Українки пишно цвіла широка душа. З дитинства вона вимріявала казки, на які її спонукав рідний край, Полісся. Свою внутрішню красу вона вклала в драму-феєрію «Лісову пісню». Тривалий час «Лісову пісню» Лесі Українки розглядали як парадоксальне поєднання світу духів і світу людей. Звертаючись до ірреального буття, вводячи до сюжету феєричних персонажів, авторка відтворила виміри часу. Залучення їх до твору складає тло, що надає іншого розуміння побутово-повсякденним подіям. Ця двомірність зображення подій твору є свідченням відчуття специфіки духовного, нематеріального світу. Через високохудожнє образне мислення, піднесену поетичну мову, незвичайні феєричні персонажі та події, що відбуваються у чаклунському світі лісу, відтворюється така активно діюча, цілісна духовна реальність, що свідчить про себе немовби незалежно від митця, внаслідок чого справляється враження, нібито ця реальність самостійно розкриває саму себе через поезію.

Мова символів дозволяє читати природу духовно, а духовні явища осмислювати в контексті природи. Мова символів цілком слушно

вважається такою своєрідною метамовою, яка служить місцем зустрічі природознавства та поезії, – історично визначених форм людського духу, що нині у своїх відмінностях розійшлися занадто далеко. Голос сопілки став немовби предтечею зустрічі з таємницею, що потряс наше єство. Сама природа сповіщає голосом Мавки про початок пробудження душі.

Християнська культура чітко виражає ставлення людини до понять серця і душі, які дуже часто ототожнюються. Серце – літературний образ «Лісової пісні», спосіб зображення пробудження людського духу, що становить основу подій твору. Найбільша духовна цінність людського буття – серце та душа. Мавка, феєричний персонаж, має серце, хоча не має душі, пробуджується від голосу сопілки. Звук музики несе життєдайний імпульс зародженню кохання, що прокладає мости між різними світами. Серце як лезо чи ваги для найтонших оцінок?

Серце як лезо чи ваги для найтонших оцінок?

Лев: Ну, дівонько, хоч ти душі не маєш,
та серце добре в тебе [1, с. 404].

Мавка (про Лева): Ой, як же плаче серце по тобі [1, с. 438].

Мавка: Я серцем чую – він вернеться сюди. [1, с. 436].

**Серце як критерій щирості та істинної моральності,
оскільки воно сповіщає цінності світу свободи:**

Мавка: Чи ж то ганьба,
що маю серце не скупе, що скарбів
воно своїх не криє, тільки гоїно
коханого обдарувало ними,
не дожидаючи застави? [1, с. 414].

Серце як осередок вічного життя:

Мавка: Ні! Я жива! Я буду вічно жити!

Я в серці маю те, що не вмирає [1, с. 433].

Серце як джерело народження істинного слова:

Мавка: В серці знайшла я теє слово чарівне [1, с. 435].

Серце як символ народження душі через жертву:

Постать Мавки: Заграй, заграй, дай голос мому серцю!

Воно ж одно лишилося від мене.

Ні, милий, Ти душу дав мені, як гострий
ніж
дав вербовій тихій гілці голос [1, с. 456].

У «Лісовій пісні» душа – це не щось готове, одвічне, це те, що народжується в серці. Душа головного персонажа має пройти своєрідну ініціацію через спілкування з персонажами, які чи то символізують сили природи, чи то уособлюють світ предків, чи то є двійниками якихось надчуттєвих надсвідомих і підсвідомих вимірів людського буття. Душа опосередковує буття духу, через неї відкривається те, що «по той бік», бо вона здатна відчутти чуже як своє. «Не рїж!» [1, с. 376] – то зойк душі, що доторкнулась до чужого болю, усвідомила через співчуття свою спорідненість з іншим життям і через це відкрилась для принципово інших буттєвих вимірів. Зрада Мавці є зрадою самому собі. Тому і зустріч з тим, що криється у глибині душі, стає нестерпною для Лукаша.

Радість, мука, насолода, сум, жах, веселість, скрута, журба, скорбота є

спільними для серця і душі. Леся Українка показала зраду власній душі та розсудливу поведінку, що полишені сердечності. Це призводить до втрати взаємопорозуміння, символізується сварками, злиднями, втратою майна та руйнацією єдності людей, відсутністю душевного тепла. Відмова від Мавки і одруження з Килиною – це склеп хтонічного в метаморфозах душі, де міряються силою, де серце мовчить.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українка Л. Лісова пісня. // Вибрані твори. – К.; Дніпро, 1974.
2. Ярош Л.О. Метамова поезії в темі пробудження душі в «Лісовій пісні» Лесі Українки (філософський аспект).

Дєдушєва І. В.,
студентка 1 курсу магістратури
Бердянський державний педагогічний університет
Наук. кер.: **Анісімова Н. П.**, доктор філол. н., професор

ПРИЙОМ РЕТРОСПЕКЦІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПРОЗИ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО

Творчість письменниці Ірен Роздобудько стала частиною сучасного українського літературного процесу. Одним із жанрів прози письменниці є психологічний роман. Зокрема, потребує поглибленого вивчення та дослідження прийом ретроспекції, який використовує авторка під час написання психологічного роману, що й визначає **актуальність** нашого дослідження. Мета роботи – з'ясувати особливості функціонування прийому ретроспекції у психологічному романі «Якби» Ірен Роздобудько. Для досягнення мети використано культурно-історичний та описовий **методи**.

Як зазначає Є. О. Дорошенко, ретроспекція – «звернення в минуле» («воскресіння минулого», «пошуки минулого») як літературознавчий термін використовується у двох основних значеннях: вставна сцена (епізод) з минулого та прийом оповіді («a narrative device»). Ретроспекція в літературному творі може здійснюватися на рівнях композиції, авторської позиції, зображення героя, зображально-виражальних засобів [1, с. 266]. У канві роману Ірен Роздобудько «Якби» прийом ретроспекції є центральним засобом у вирішенні проблем головної героїні. Завдяки спогадам героїня виліковується від хвороби, яка з'явилась у неї через психологічні проблеми. 13 червня 1980 року загинув її друг дитинства Ярослав. У цей же день дівчина стала свідком шлюбної зради свого батька. Наприкінці роману стає зрозумілим, що саме ці події стали основними причинами виникнення заїкання у головної героїні Вероніки.

Звернутися до прийому спогадів героїня вирішила не самотійно. За сюжетом вона познайомилась з колишнім психотерапевтом Аделіною Паулівною: «Попробуйте вернуться на то место, где, как вам кажется, вас постигла неудача. Сначала сделайте это физически – просто пройдите той же дорогой. Сделать это легко. А уже потом сосредоточьтесь и попробуйте войти в то состояние, в котором были тогда. Вспомните все поминутно! Это